

Tendence ve vývoji zásobovacího systému

Nároky na zásobování vojsk v operacích se stále zvyšují, přičemž zdroje, tj. materiál i síly a prostředky, jimiž se operace mají zabezpečovat, nejsou nevyčerpatelné. To nás vede k hledání nových cest, metod a způsobů, jak současné zdroje co nejúčelněji využít: V současné době je nutné se zabývat zejména zjednodušením zásobovacího systému. Mnohostupňový systém má za následek zbytečné překládání materiálu, váže nejen značné síly a prostředky na všech stupních velení, ale i zpomaluje celkový tok zásob a umrtvuje dopravní prostředky v zásobovacím systému.

PŘIJATÉ NÁZORY V OBLASTI ZÁSOBOVÁNÍ

Konference o zásobování vojsk v prosinci 1964 konstatovala a teoreticky dokázala, že současný způsob zásobování vojsk, zejména v operačním týlu, a využití dopravních prostředků v zásobovacím procesu v sobě skrývají značné rezervy. Za málo efektivní byl označen šestičlankový zásobovací systém, v němž se v podstatě na všech zásobovacích etapách materiál takřka 100% překládá z vozidel vyšší zásobovací etapy na vozidla nižší zásobovací etapy, čímž se značně zpomaluje tok zásob shora dolů.

Podrobné argumenty, výpočty a schémata, upozorňující na nízkou efektivnost současného zásobovacího systému a rozpracovaný návrh efektivnějšího systému jsou rozvedeny ve zvláštním čísle Sborníku týlu (1955).

Navrhaný zásobovací systém předpokládá zefektivnit zásobování silami a prostředky armády podle současné organizace, a to zejména na rameni přísunu z frontové základny nebo ze zásob na úrovni této základny (železniční stanice, zdroje národního hospodářství aj.) k vojskům. S narůstáním hloubky týlového prostoru a úměrně tím zpravidla i ramene přísunu v tomto úseku přísunu snižuje se množství vezených zásob u vojsk.

Vyloučením nežádoucího překládání materiálu v odděleních frontových zákla-

den a dále v PAZ a centralizovaným využitím frontových automobilních prostředků s většinou armádních prostředků na frontovém úseku přísunu se zvýší celková kapacita přísunu v rámci frontové útočné operace, vedené podle současných názorů, o 15–25 000 t materiálu.

Uvedený návrh je progresivní, efektivní, avšak náročný na řízení, vyžaduje poměrně značné zásahy do organizace dopravních svazků a útvarů a organizace zásobovacích etap a vytvoří dvojí způsob zásobování. Jeho nejpodstatnějším maximálním požadavkem je **přísun poměrně přesného množství materiálu** těch druhů, jež přísunujeme v množství podle zásobovací etapy bez překládání. U munice přistupuje k problematice i náročnost na skladbu materiálu podle druhů.

Vyskytují se názory, že tato přesná množství přísunovaných materiálů, nazývaná zásobovacími normami (komplety), by mohla v důsledku nerovnosti spotřeby a také dosud málo ověřených norem spotřeby způsobovat na jedné straně přebytky jedněch, na druhé straně nedostatek jiných druhů materiálu.

Nakládání divizních zásobovacích norm, zejména munice, bude znamenat pro zásobovací orgány frontu rozšíření rozsahu činnosti v případě, kdy se budou zásobovací normy tvořit až v polních skla-

dech. Vytváření zásobovacích norem na druhé straně již v míru bude vyžadovat organizační klid, aby nebylo třeba zásobovací normy měnit po každé organizační úpravě nebo změnách názorů na výši norem spotřeby. Kromě toho ukládání munice po zásobovacích normách podle současných názorů na její ukládání bude přinášet problémy spojené s celkovým obhospodařováním materiálu v míru.

Divizní týl, kde se měly tvořit praporní zásobovací normy (komplety) ze zásobovacích norem divizních, přebírá tím na sebe mnohem větší rozsah manipulace s materiálem. U munice jde o třídění po menších množstvích, u PHM o větší rozsah přečerpávání. Rozšířením manipulace s materiálem bude týl divize nucen pracovat na jednom místě delší dobu než v současné době a v důsledku vysokého tempa za útoku se může vojskům vzdálovat.

Návrh konference je ve své podstatě správný, avšak vzhledem na svoji náročnost, na přesnost přísunu určitých množství materiálu a na variabilitu ve spotřebě je nutné považovat jej za minimální požadavek, za cílový model. Rozbor efektivnosti ukazuje, že problém využití dopravních prostředků v procesu přísunu je nutné řešit. Proto bude žádoucí překlenout ty části návrhu, jež jsou v současných podmínkách těžko realizovatelné.

Navrhují přijmout efektivnější systém, jenž přihlíží k potížím realizace v původním návrhu a bude efektivnější než dosavadní. Hlavní zásady návrhu jsou:

a) V operačním týlu

— **Zásobovat direktivně** z FZ, železničních stanic, stálých skladů a jiných zdrojů umístěných zpravidla na železnici nebo stálém potrubí pro dopravu pohonných hmot frontovými a částečně armádními dopravními prostředky:

— **zásobovací (výdejní) místa armády** k zásobování divizí a armádních útvarů; jedno zásobovací místo zřízovat pro 1—2 vševojskové divize, u armády mít 3 zásobovací místa;

— **výdejní místa frontu** k zásobování frontových svazků, útvarů a zařízení; budou jimi přibližně dnešní oddělení frontových základů, avšak s menším rozsahem činnosti;

— **zásobovací (výdejní) místa letecké armády.**

— Řídící orgány armády by rozdělávaly přicházející naložené automobilní prapory frontu a armády na jednotlivá

zásobovací (výdejní) místa armády. K tomu by bylo účelné zřídit **rozdělovací místo** na vstupu (před vstupem) do zásobovacího (výdejního) místa, rozmístěného v prostoru pohyblivé armádní základny v současném zásobovacím systému.

— Zásobovací (výdejní) místa armády organizovat takto:

1. Dvě zásobovací (výdejní) místa, každé pro 1—2 vševojskové svazky a jejich posilové útvary a jednotky, **rozvinovat na úrovni divizních skladů divizí prvního sledu armády**. Z nich vydávat materiál po dobu 1—2 dnů, při nízkém tempu účelné operace i dále. U každého zásobovacího (výdejního) místa mít organizačně **jednu automobilní rotu** k dopravě zálohy, zabezpečení přesunu zásobovacího místa do nového prostoru, k převozu části případně zbylého materiálu do prostoru nového rozmístění. Dále u něj mít potřebné orgány skladové, provozní a zabezpečovací k přijímání, přípravě, nezbytné úpravě, rozdělování a výdeji materiálu svazkům a jejich posilovým útvarům a jednotkám. Tato zásobovací místa by bylo nutné organizovat a zabezpečit silami a prostředky tak, aby byla schopna připravovat a vydávat munici a PHM pro tankové prapory a PHM pro motostřelecké prapory v zásobovacích normách průměrné jedno denní spotřeby těchto jednotek, dále munici pro děl. oddíly nebo baterie.

2. Jedno zásobovací (výdejní) místo rozvinovat společně s rozdělovacím místem armády. V něm by byly tytéž orgány v potřebném počtu jako u zásobovacího místa armády k zabezpečení svazků. Z něj bychom zásobovali armádní útvary a svazky a posilové svazky a útvary (jako z výdejního místa PAZ v současné organizaci). Zásobování materiálem **nepravidelné** nebo **namátkové spotřeby** uskutečňovat jen z toho zásobovacího místa. Zamezit tím neúčelné tříštění rozložení těchto druhů materiálu na tři zásobovací místa (některé náhradní díly apod.).

Kromě toho u něj rozvinout opravárenské, výrobní a všechny ostatní armádní útvary a zařízení. Při přemísťování rozvinovat toto zásobovací (výdejní) místo v prostoru některého zásobovacího místa rozvinutého na úrovni divizních skladů nebo přemísťovat pokračováním.

— Celkem by tedy bylo účelné mít u armády ve třech zásobovacích místech automobilní kapacitu do cca 1400—1600 tun. V době rozvinutí zásobovacího místa bychom udržovali u automobilních rot každého ZM (VM) zálohu materiálu ve výši půldenní spotřeby hlavních druhů materiálu jedné divize a u všech dohromady

jednodenní spotřebu ostatních druhů materiálu armády.

Ve skutečnosti bude zásoba u armády po celou dobu mnohem větší ve formě předávaných zásob z vozidel frontového přísunu na vozidla divizí nebo zásob dočasně složených na zem v zásobovacích místech a tam manipulovaných.

— Zásobovací (výdejní) místa by byla organizována tak, aby mohla pracovat samostatně. Považovali bychom je za pohyblivé orgány armády, protože pokud by byl materiál skládán na zem, bylo by tomu tak na krátkou dobu z důvodů manipulace. Docházelo by i k překládání z vozidla na vozidlo.

— Po určitou dobu činnosti zásobovacího místa při výdeji materiálu bude možné využívat části sil a prostředků divizních skladů k přípravě a výdeji materiálu.

— Rozmístění výdejních míst frontu a zásobovacích míst letecké armády můžeme předpokládat po dobu 2—4 dní na jednom místě. Podrobnosti o zásobování letectva uvádím ve zvláštní stati.

b) Ve vojskovém týlu

— Divizní automobilní prapory a z části plukovní automobilní rotby by uplatňovaly kombinovaný přísun. Materiál by odebíraly v armádním zásobovacím místě ve skladbě a množství pro útvary, některé druhy a množství materiálu pro prapory a dělostřelecké jednotky (zejména munici a PHM pro tankové prapory, dělostřeleckou munici pro dělostřeleckých oddílů, baterií apod.).

Takto odebíraný materiál, určený plukům by přisunovaly cestou plukovních skladů (rozdělovacím místem pluku). Materiál naložený v množstvích pro prapory a některé dělostřelecké jednotky pluku by byl přisunován cestou plukovních skladů bez překládání na této zásobovací etapě.

Materiál nepravidelné nebo výběrové spotřeby, spotřebovaný v malých množstvích, by odebírala divize a přisunovala k pluku dosavadním způsobem podle požadavků pluků.

Dělostřelecká munice pro přidělené dělostřelecké jednotky by byla přisunována přímo k jednotkám nebo i do palebných postavení.

— Automobilní prostředky rot týlového zabezpečení dělostřeleckých brigád, pluků, automobilních rot protiletadlové divize apod. by odebíraly munici v zásobovacích místech armády po oddílech, plucích, případně bateriích a přisunovaly

k oddílům, bateriím, nebo přímo do palebných postavení. Ostatní materiál by odebíraly v množství a skladbě po brigádách, divizích a plucích a po rozdělení ve svých skladech přisunovaly k podřízeným.

— Materiál k praporům by bylo účelné přisunovat podle situace buď přímo k praporům nebo cestou dočasně zřizovaných míst pluku.

— Čtyřtýlového zabezpečení vševojenských praporů by uskutečňovaly jen přísuny, což bude v souladu se zámyslem zařadit do nich v blízké perspektivě obrněné transportéry.

Činnost divizního týlu navrhuji usměrnit takto:

— Skladové orgány na odběr, přípravu a výdej všeho materiálu pro divizní útvary a jednotky a převímku materiálu v zásobovacím místě armády pro útvary.

— Dopravní prapor na odběr materiálu po četách a rotách v zásobovacím místě armády a přísun k útvarům nebo cestou plukovních skladů (rozdělovacích míst pluku) k praporům.

— Výrobní a opravárenskou činnost ponechat beze změny.

Omezením zejména činnosti skladových orgánů v divizních skladech by byla vyloučena ne nezbytná práce a zvýšena pohyblivost divizního týlu.

Činnost plukovního týlu zaměřit na

— rozdělávání naložených divizních a vlastních automobilních jednotek s materiálem pro tankové prapory a některé dělostřelecké jednotky,

— kombinované odběry s divizními prostředky na úseku divizní sklady (zásobovací místo armády) — plukovní sklady,

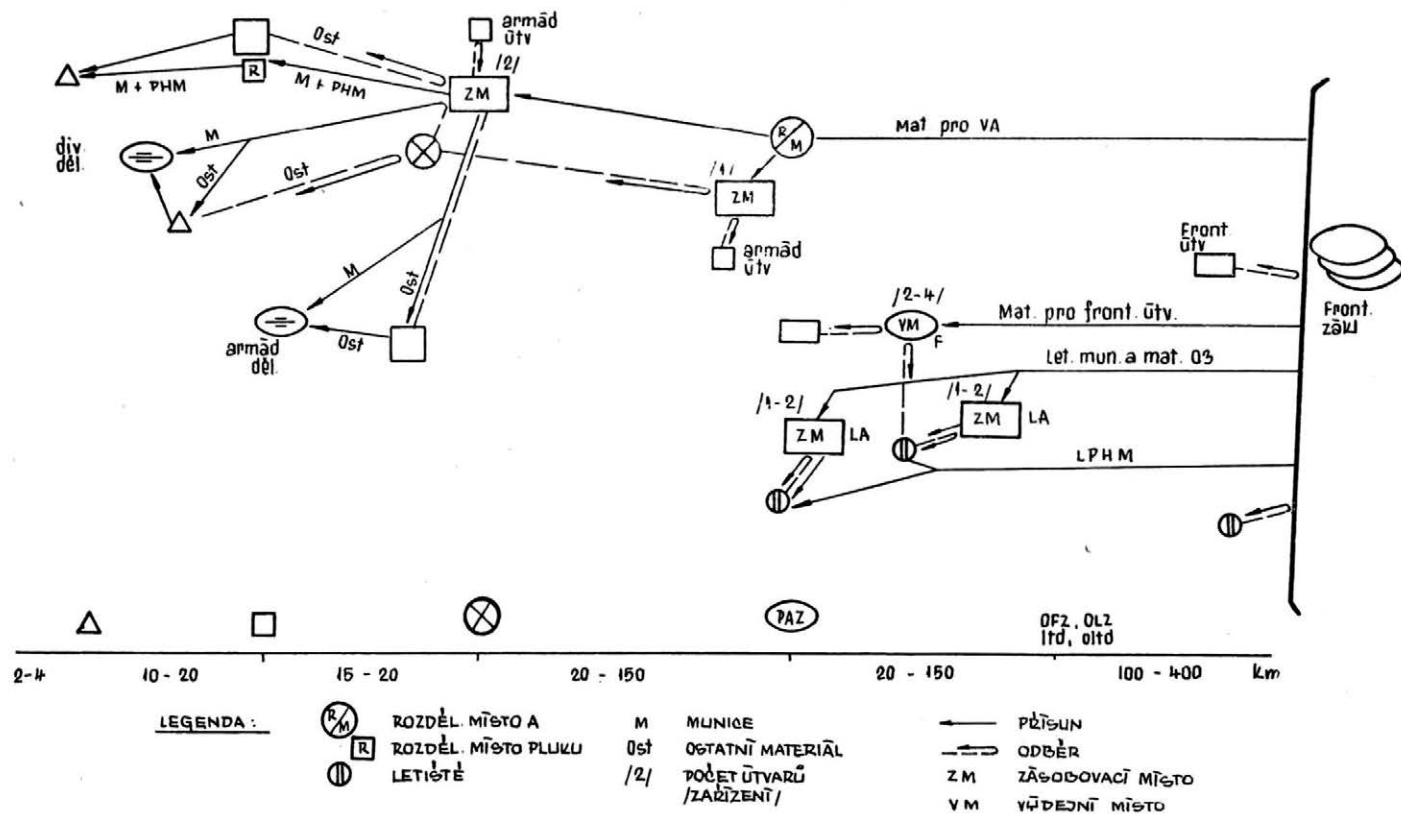
— manipulaci s materiálem, přisunováním cestou plukovních skladů,

— přísun k praporům plukovními prostředky nebo přísun do dočasného výdejního místa pluků.

Schéma přísunu je uvedeno v příloze.

Navrhovanou variantou bude možné dosáhnout obdobný efekt jako v původním návrhu konference, při čemž se v ní podaří vyloučit některé uvedené obtíže. Bude možné ji realizovat po novém rozdělení sil a prostředků zejména u pohyblivé armádní základny, což nám umožní bez větších organizačních obtíží prověřovat variantu na cvičeních.

SCHEMA NAVRHOVANĚHO ZPŮSOBU PŘÍSTUNU V OPERAČNÍM A VOJSKOVĚM TĚLU

ZÁSBOVÁNÍ LETECTVA

Do celkové koncepce zásobování v operačním týlu zapadá návrh ke zvýšení efektivnosti zásobování letectva frontu. Zásobování letectva má několik zvláštností oproti zásobování pozemních vojsk. Odmyslíme-li si dvojí odpovědnost za zásobování na stupni frontu a armáda, tj. vševojskovými a leteckými druhy materiálu, jeho organizační vyjádření na těchto stupních velení a jiné organizační zvláštnosti, jež nejsou předmětem tohoto článku, je nutné uvést k ujasnění způsobu zásobování útvaru letecké armády v rámci frontu několik skutečností:

— Letecké útvary, svazky a zařízení působí v celém pásmu frontu, jsou rozmístěny částečně v armádním, hlavně však ve frontovém týlu. Těmito znaky, tj. způsobem rozmístění se podobají frontovým útvarům.

— Týlové orgány letecké armády (nebo orgány frontu) vzhledem k charakteru a rozmístění zásob (FZ a PLZ na železnici; OFZ a OPLZ, případně ltd závislé na automobilním přísunu) a vzhledem k dislokaci útvarů, které její orgány zásobují, mohou vyvíjet zásobovací činnost vůči útvarům letecké armády jako front vůči frontovým svazkům, útvarům a zařízením.

— Ve stejné hloubce v operačním prostoru frontu působí řídicí a výkonné zásobovací a jiné orgány letecké armády i leteckých technických divizí (zatímco u pozemních vojsk na sebe navazují).

— Všeobecná tendence v zásobování, směřující k co největšímu omezení překládání a přečerpávání materiálu, je zejména uplatnitelná u druhu materiálu, jehož se přisunuje velké množství do jednoho místa spotřeby a u materiálu, který nevyžaduje další třídění, úpravu nebo u PHM přečerpávání do menších obalů. Materiálem, který splňuje tyto požadavky, jsou letecké pohonné hmoty, u letecko-technického materiálu pak přídatné nádrže. Můžeme je přisunovat z nejvyšších zásobovacích míst na železnici až na letiště bez překládání.

Ve snaze zjednodušit řízení zásobování se poukazuje na nutnost zásobovat péčí frontu leteckou armádou i leteckými druhy materiálu. Letecká armáda je srovnávána s armádou vševojskovou a navrhuje se zřídit pohyblivé letecké armádní základny. S první částí návrhu můžeme souhlasit. Realizaci druhé části návrhu však budou zřejmě na závalu nesrovnatelné podmínky působení armády vševojskové a armády letecké. Vševojsková

armáda má hloubku i se zálohami a druhými sledy 40–70 km a její týl bude vždy za vojsky. Hloubka sestavy letecké armády je podstatně větší a kromě toho bude LA v podmínkách ČSLA působit nejméně v dvakrát širším pásmu činnosti než vševojsková armáda. Zmíněná pohyblivá armádní základna (PAZ) nebo pohyblivá letecká armádní základna (PLAZ) by musela pokrýt značně větší prostor, v němž jsou letecké útvary rozmístěny. Musela by zřídit několik oddělení těchto pohyblivých skladů, v čemž dochází k zvláštnosti oproti PAZ vševojskové armády.

Rozdíly oproti zásobování u vševojskové a letecké armády jsem uvedl proto, aby lépe vynikl návrh na zásobování letectva, jež je v podstatě efektivnější a bude odpovídat celkové koncepci zásobování v rámci operačního týlu.

Bylo by proto efektivnější zásobovat letecké útvary takto:

a) Sklady materiálu tř. 03 včlenit do frontové základny a k jejich řízení mít u velitelství frontu příslušné orgány.

b) Z frontové základny (základny) a jiných zdrojů na železnici zásobovat prostředky frontu přísunem do **zásobovacích míst (ZM)** — organických zařízení letecké armády. U letecké armády mít 4 organická zásobovací místa a možnost odebrat materiál přímo z FZ. Tím bude pokryt celý prostor sestavy letectva. Na jedno zásobovací místo případnou průměrně 2 až 4 bojové letecké útvary s útvary obsluh a zabezpečení. Každé výdejní místo by mělo **organickou automobilní rotu** v síle cca 200–300 t [m³] k zabezpečení pohyblivosti zásobovacího místa, udržování zálohy nejdůležitějších druhů materiálu a zabezpečení převozu části zbylého materiálu do nového místa rozmístění. U zásobovacího místa by byly příslušné orgány skladové, provozní a zabezpečovací k příjímání, přípravě, rozdělování a výdeji materiálu útvarům, obraně a ochraně a materiálovému zabezpečení.

c) U armády organizovat **samostatné automobilní rotu**, které by byly přidělovány jednotlivým zásobovacím místům podle počtu a druhu (výzbroje) jednotlivých obsluhovaných leteckých útvarů ve spád ZM. Automobilní rotu by měly takovou organizaci, aby mohly přisunovat spádová letiště **po četách**.

d) Ze zásobovacích míst zásobovat útvary **formou přísunu a odběru**. Odběry cca 1/3 sil automobilních prostředků letištních praporů v dopravních i provozních jednotkách.

e) Cestou zásobovacího místa pak zásobovat všemi leteckými pravidelně spotřebovanými druhy materiálu a LPHM, přičemž za **základní způsob přísunu LPHM považovat přísun z FZ** (železničních stanic) přímo na letiště buď místy, kde může být úkol upřesněn, nebo přímo na letiště.

Materiály tř. 03, jejichž spotřeba je velmi nepravidelná, nebo namátková, zásobovat podle požadavků útvaru z jediného zásobovacího místa, rozmístěného co nejblíže TVS LA. K přísunu používat v nejširší míře vrtulníky LA.

S přihlédnutím k variantě přímého přísunu LPH a FZ na letiště a potřebě zabezpečit **bezprostřední vliv** velitelství LA na zabezpečení útvarů je možné toto řešení:

Navrhovanou organizaci ZM ponechat s tím, že ZM armády budou zásobována a přísun LPH organizován na letiště bez překládání dopravními prostředky letecké armády, již budou jako dosud automobilní prapory přidělovat front. K přidělování výdejním místům bude mít LA automobilní jednotky organické i v této variantě.

Záměr zefektivnit celý zásobovací proces je správný. Jeho realizace umožní v operačním týlu přísunout více materiálu současnými silami a prostředky s využitím menších sil a prostředků k manipulaci. Ve vojskovém týlu sníží požadavky na vojáky od bojových jednotek na práci v týlu.

Některé dílčí poznatky z ověřování návrhů konference na cvičeních s vojsky jsou většinou kladné a teoretické závěry podporují.

Správnost nastoupené cesty potvrzuje vývoj a postup prací na obdobné problematice v jiných armádách, např. u polské lidové armády, kde problematiku zefektivnění zásobovacího problému také řeší.

Aktuálnost zefektivnění zásobovacího procesu cestou omezení překládání materiálu ukazují i názory na zásobování a jejich realizace v armádě USA a podle nejnovějších poznatků i v armádě francouzské. Podle koncepce TASTA-70 je „přísun bez překládání“ jednou z nejdůležitějších zásad k zefektivnění práce týlu americké armády. Podle této koncepce přísun bez překládání znamená dopravovat materiál ze skladů v blízkosti vykládacích přístavů na válčišti (v základně) co nejdále dopředu v bojové zóně, pokud možno až k podpůrným skupinám divizí bez překládání v mezilehlých skladech nebo zásobovacích místech (v týlovém prostoru sboru).

Navrhovaný způsob přísunu je i v souladu s příslušnými články našich platných předpisů. Předpisy připouštějí navrhované způsoby přísunu jako možné. Návrh má však na mysli tyto nové způsoby považovat za základní a ostatní odsunout do oblastí možných.

Vševojskovými druhy materiálu je možné zásobovat jako dosud z vševojskových výdejních míst frontu, určených k zabezpečení frontových svazků, útvarů a zařízení, a to výhradně formou odběrů, každý útvar 1 × za 2–3 dny.

Uvažovaný zásobovací systém pro vševojskové armády a leteckou armádu je plně v souladu s realizovanou praxí zásobování frontových svazků, útvarů a zařízení formou zásobovacích a výdejních míst. Taková forma přísunu v operačním týlu

— zjednoduší a sjednotí řízení zásobování,

— omezí zbytečné překládání materiálu, čímž se zrychlí tok zásob, zvýší se využití vozidel a sníží počty osob a zařízení nutných k manipulaci s materiálem,

— bude v souladu zejména se zámyslem zásobování PHM s maximálním omezením malé tary, jež vícestupňovost v zásobování potřebuje.

Určitou nevýhodou i tohoto navrhovaného zásobovacího systému by byly některé nutné organizační změny zásobovacích orgánů a zařízení operačního týlu a týlu letecké armády.